

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของพยานในคดีอาญา¹

กุลวดี กุนดี²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของพยานในคดีอาญา พบว่า ปัจจุบันนี้สิทธิของพยานยังคงมีประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดข้อกังขาขึ้นหลายประเด็นที่จะต้องมีการศึกษาและแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิของพยานในคดีอาญา โดยพยานบุคคล ถือเป็นพยานหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด เนื่องจากเป็นพยานชั้นหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยการนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ยืนยันความจริงตามที่ได้มีการกล่าวอ้างในประเด็นแห่งคดีนั้น เพราะพยานบุคคลในคดีอาญา ถือเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญและมีบุญคุณต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. 2546 จึงถูกตราขึ้นเพื่อใช้บังคับ โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานคุ้มครองพยานขึ้นในกระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบทั้งตามมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ ตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยาน ตามมาตรา 244 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดังนั้น การคุ้มครองสิทธิของพยานสำหรับในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น ถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยการพิสูจน์ให้เป็นที่น่าเชื่อถือเพื่อพิสูจน์ความผิดควบคู่กับหลักกฎหมาย ดังนั้นเพื่อให้กระบวนการพิจารณาในระบบยุติธรรมเกิดผลในทางปฏิบัติ พยานหลักฐานจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบความจริงในการดำเนินคดีอาญา เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ฉะนั้นรัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้ “รัฐ” มีหน้าที่คุ้มครองพยานในคดีอาญาให้ได้รับความปลอดภัย ตลอดจนผู้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน เช่น พ่อแม่ สามี ภรรยา หรือบุตรของพยานให้ได้รับความปลอดภัย เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและพัฒนากระบวนการยุติธรรมของไทย แม้ว่ากฎหมายได้ให้สิทธิแก่พยานไว้ในหลายสิทธิ แต่ในทางปฏิบัติและความเป็นจริงนั้น ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 ยังไม่อาจสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมให้แก่พยานได้ ทั้งรูปแบบ และวิธีการต่าง ๆ ในการคุ้มครองสิทธิ ลักษณะของพยานและประเภทของคดี ค่าตอบแทน มาตรการการคุ้มครองและขั้นตอนในการยื่นคำขอ ที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติและการประสานความร่วมมือในการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า หากประเทศไทยมีแนวคิดในการปรับปรุง

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของพยานในคดีอาญา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์สุเมธ จานประดับ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุฑามาศ นิศารัตน์ และรองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กฎหมายเรื่อง สิทธิของพยาน ของกฎหมายต่างประเทศถือเป็นหลักในการเป็นแนวทางที่ดีในการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี เพื่อประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของ ไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิทธิได้รับค่าตอบแทนหรือระยะเวลาในการยื่นคำขอตอบแทน และสิทธิในด้านอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาพร้อมทั้งวิเคราะห์ปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่งปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาขอรับค่าตอบแทน

จากหลักกฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 มาตรา 16 ได้กำหนดให้ ให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทนตามมาตรา 15 หรือทายาทยื่นคำขอต่อสำนักงาน คุ้มครองพยานตามแบบที่สำนักงานคุ้มครองพยานกำหนดภายใน 1 ปีนับแต่วันที่บุคคลนั้นได้รู้ถึงการกระทำ ความผิด ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวที่สำนักงานคุ้มครองพยานกำหนดมานี้ ถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ขอรับ ค่าตอบแทน หรือผู้กระทำการแทนผู้มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน เนื่องจากระยะเพียง 1 ปีนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็น ระยะเวลาที่น้อยเกินไป หากพิจารณาตามสภาพความเป็นจริงแล้วนั้น พบว่าผู้มีสิทธิรับค่าตอบแทนบางราย ไม่ทราบด้วยซ้ำว่าตนมีสิทธิจะได้รับค่าตอบแทนดังกล่าวด้วย มิหนำซ้ำบางรายกว่ามารู้เอาเมื่อหมดเขตใน การยื่นหนังสือขอรับค่าตอบแทนแล้ว จนทำให้ไม่สามารถที่จะได้รับเงินค่าตอบแทนนั้นได้ เพราะกฎหมาย ถือว่าเป็นการสละสิทธิรับค่าตอบแทนนั้นเสีย ทั้ง ๆ ที่เป็นสิทธิที่ผู้ขอรับค่าตอบแทนหรือผู้กระทำการแทน สมควรจะได้รับตามที่กฎหมายกำหนดรับรองและคุ้มครองไว้ ไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุที่ผู้รู้ก็ดี หรือเหตุอื่น ๆ ก็ดี

ดังนั้น จากปัญหาอันเกี่ยวกับระยะเวลาขอรับค่าตอบแทน บุคคลที่ได้รับค่าตอบแทนโดยส่วนใหญ่ เป็นคนไม่รู้ข้อกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับสิทธิที่ตนจะได้รับ หากมายื่นเกินกำหนดเวลาดังกล่าวจะทำให้ เสียสิทธิในการขอรับ จนทำให้เสียสิทธิไปทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพจึงไม่เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้เรื่องเวลาในการขอรับค่าตอบแทน ทั้งนี้ จึงไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 ที่กฎหมายได้บัญญัติให้มีการคุ้มครองสิทธิของ พยานที่รวมไปถึงการได้รับค่าตอบแทนด้วย แต่เมื่อสำนักงานคุ้มครองพยานกำหนดไว้เช่นนี้ ทำให้ที่ผ่านมามี พยานหลายต่อหลายคนต้องเสียสิทธิไป เนื่องจากความไม่รู้กฎหมายและไม่รู้วิธีการปฏิบัติ หากมีการนำ หลักการการให้ค่าตอบแทนรวมไปถึงสวัสดิการในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากค่าตอบแทน และไม่กำหนด ระยะเวลาในการขอขึ้นหนังสือรับค่าตอบแทน อย่างเช่นประเทศเยอรมนี จะทำให้พยานได้รับสิทธิที่ควร ได้รับอย่างเป็นธรรม

ประเด็นที่สองปัญหาเกี่ยวกับจำนวนค่าตอบแทน

เนื่องจากค่าตอบแทน คือ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่องค์การจ่ายให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ค่าใช้จ่ายนี้อาจจ่ายในรูป ตัวเงินหรือมิใช่ตัวเงินก็ได้ เพื่อตอบแทนการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ จูงใจให้มีการปฏิบัติงาน อย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้นแล้ว สำหรับในเรื่องค่าตอบแทนของพยาน ที่ได้รับในปัจจุบัน ตามที่ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่ พยาน สามัญริยา ผู้ บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2547 และ

ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2548 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560 ในข้อ 8 ที่ได้มีการกำหนดไว้เกี่ยวกับอัตราค่าตอบแทนของพยานที่จะได้รับในเรื่องค่าที่พักอาศัยของพยานในชั้นสอบสวนและในชั้นศาลไม่ว่าจะในเขตหรือนอกเขตจังหวัด ซึ่งจะพบว่าในปัจจุบันนี้อัตราค่าตอบแทนดังกล่าวที่พยานได้รับนั้นเป็นอัตราค่าตอบแทนที่ต่ำเกินไปจนเป็นเหตุทำให้พยานไม่กล้าที่จะเสนอตัวเพื่อเข้าสู่การมีส่วนช่วยให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เนื่องด้วยหลักการใช้ดุลพินิจ

ดังนั้นเมื่อสิทธิที่จะได้ค่าตอบแทนของพยานเป็นดุลพินิจและมีค่าตอบแทนที่ต่ำเกินไปประกอบกับการได้รับสิทธิต่าง ๆ ที่กฎหมายให้การรับรองคุ้มครองนั้นยังไม่ครอบคลุมในทุกเรื่อง อีกทั้งค่าตอบแทนที่พยานจะได้รับก็มีอัตราเพียงเล็กน้อย ลับกลายเป็นการสร้างภาระให้กับบุคคลที่จะเป็นพยานและไม่คุ้มกับเวลาที่จะต้องเสียไป และต้องเสี่ยงกับความปลอดภัยที่จะเกิดในอนาคตจึงเป็นเหตุให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญายังนับวันยิ่งเสื่อมลงไป ทำให้บุคคลผู้กระทำความผิดไม่อาจรับโทษได้ เพราะไม่มีพยานบุคคลใดมาเป็นพยานให้กับผู้เสียหายจึงทำให้พยานไม่เห็นความสำคัญที่จะมาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีทางอาญาได้

ประเด็นที่สามปัญหาเกี่ยวกับมาตรการพิเศษในคุ้มครองความปลอดภัยเมื่อถูกคุกคามในฐานะพยานในคดีอาญา ตามมาตรา 9

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 ตามมาตรา 9 เป็นมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน ซึ่งระบุว่า เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าพยานจะไม่ได้รับความปลอดภัย พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา หรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา อาจยื่นคำร้องต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย เพื่อขอใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย และเมื่อได้รับคำร้องแล้ว ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายพิจารณาสั่งการโดยด่วน ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพยานจะไม่ได้รับความปลอดภัย ก็ให้สั่งให้ใช้มาตรการพิเศษ ในการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากหลักกฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าการจะขอให้มีการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษได้นั้น พนักงานผู้มีอำนาจจะต้องพิจารณาถึงความร้ายแรงแห่งคดีและการกระทำผิดที่มีลักษณะเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายอาชญากรรม กระทบต่อความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงแห่งรัฐเท่านั้นจึงจะร้องขอได้ ถือได้ว่าคำขอให้คุ้มครองความปลอดภัยจากรัฐเป็นการจำกัดสิทธิในการร้องขอในลักษณะเฉพาะความผิดเท่านั้น ทำให้พยานไม่มีความเชื่อมั่นในกระบวนการคุ้มครองพยานในเรื่องความไม่ปลอดภัย เหตุเพราะไม่ครอบคลุมทุกคดี จึงเป็นเหตุทำให้พยานไม่กล้าที่จะมาเบิกความ เมื่อไม่มีพยานก็ไม่มีข้อเท็จจริงที่จะเป็นตัวกำหนดข้อกล่าวหา กล่าวคือการดำเนินคดีหรือการพิพากษาลงโทษจำเลยนั้น ต้องพิจารณาพิพากษาจากข้อเท็จจริงตามที่พยานได้มีการเบิกความเพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักความเชื่อถือนั้นของพยานได้ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น หากเกิดเหตุแห่งคดีที่เป็นความผิดนอกจากที่กฎหมายกำหนดไว้ พยานก็จะไม่สามารถยื่นขอในการคุ้มครองพยานใช้กรณีมาตรการพิเศษได้ ประกอบกับจะต้องร้องขอเข้าไปโดยผ่านกระบวนการพิจารณาตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการพิจารณาซึ่งต้องใช้เวลาเนิ่นนานจึงจะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย จึงทำให้พยานไม่มีความเชื่อมั่นในกระบวนการคุ้มครองพยานที่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐ ดังนั้นเมื่อพยานไม่มีความเชื่อมั่นในกระบวนการคุ้มครองพยานในเรื่องความปลอดภัย และไม่ครอบคลุมทุกคดีที่สำคัญ จึงทำให้พยานไม่กล้าที่จะมาเบิกความ ทำให้ไม่มีพยานมาเบิกความในกระบวนการพิจารณาในทางคดีอาญา

ประเด็นที่สี่ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดความผิดที่อาจคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษในคดีอาญา ตามมาตรา 8 (5)

เนื่องจากรัฐธรรมนูญกำหนดให้ “รัฐ” มีหน้าที่คุ้มครองพยานในคดีอาญาให้ได้รับความปลอดภัย ตลอดจนผู้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน เช่น พ่อแม่ สามี ภรรยา หรือบุตรของพยานให้ได้รับความปลอดภัย เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและพัฒนากระบวนการยุติธรรมของไทย แม้ว่ากฎหมายได้ให้สิทธิแก่พยานในการให้ความคุ้มครอง แต่เมื่อพิจารณาตามมาตรา 8 (5) ที่ระบุว่า พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษในกรณี ความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น

แต่จะเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้ความผิดที่ระบุโทษจำคุกต่ำกว่าสิบปี ก็อาจเป็นคดีรุนแรงและร้ายแรงหรือเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและอาจเหมาะสมที่จะนำมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานมาใช้บังคับได้ ดังนั้นกฎหมายได้กำหนดข้อจำกัดโทษอย่างสูงไว้ว่า จะต้องอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น โดยตามระบบกฎหมายไทยเป็นระบบกล่าวหา สำหรับบุคคลที่มีโทษอย่างสูงเกิน 10 ปีขึ้นไปในทางคดีอาญาถือว่าเป็นโทษที่สูงก็จริง แต่อย่าลืมว่าคดีที่มีอัตราโทษไม่เกิน 10 ปี ก็มีความสำคัญยิ่งไม่แพ้กัน ในการที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม ประกอบกับโทษที่ต่ำกว่า 10 ปีล้วนเป็นความผิดที่รุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนและส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้เสียหายหรือต่อรัฐโดยตรง ดังนั้น จึงถือว่า กฎหมายในมาตราดังกล่าวนี้นี้เป็นการตรากฎหมายที่ออกมาด้วยค่าในการจำกัดสิทธิบุคคลที่อาจขอรับมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา เกินความจำเป็นตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามมาตรา 26 ที่ถือเป็นการตัดโอกาสในการได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานในความผิดอื่นนอกจากที่กฎหมายกำหนดไว้ เมื่อพิจารณาการคุ้มครองสิทธิจึงพยานของต่างประเทศ อย่างเช่น ประเทศเยอรมนีที่ได้ให้ความคุ้มครองได้กับคดีทุกประเภทที่พยานอาจได้รับอันตรายแก่ชีวิต ถูกข่มขู่ คุกคาม หรือ การกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรม โดยมีการคุ้มครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและตามกฎหมายตำรวจ ซึ่งสามารถได้รับการคุ้มครองโดยพยานนั้นสมัครใจยินยอมที่จะรับการคุ้มครองบุคคลที่สามารถเป็นพยานบุคคลนั้นสามารถเป็นได้ทุกคนโดยไม่จำกัดสิทธิในเรื่องบทกำหนดโทษในการคุ้มครอง อีกทั้งรัฐยังมีการจัดให้มีค่าตอบแทนรวมไปถึงสวัสดิการในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากค่าตอบแทน

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของพยานในคดีอาญา ทั้ง 4 ประเด็นปัญหาที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวนี้นี้ ทั้งนี้ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาขอรับค่าตอบแทน

เห็นควรให้แก้ไขมาตรา 16 เป็น

“ให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทนตามมาตรา 15 หรือทนายยื่นคำขอต่อสำนักงานคุ้มครองพยานตามแบบที่สำนักงานคุ้มครองพยานกำหนดภายใน 3 ปี นับแต่วันที่บุคคลนั้นได้รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด”

2. ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนค่าตอบแทน

เห็นควรให้แก้ไขบทประทรวงยุติธรรมว่าด้วยค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยานหรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2547 ข้อ 8 เป็น

“ค่าตอบแทนตามข้อ 6 และข้อ 7 ให้จ่ายในอัตราดังต่อไปนี้

(1) พยานผู้ที่มีที่พักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดที่มาให้ข้อเท็จจริงยังที่ทำการพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาหรือศาลได้รับค่าตอบแทนครั้งละ 700 บาท

(2) พยานผู้ที่มีที่พักอาศัยอยู่นอกเขตจังหวัดที่เดินทางมาให้ข้อเท็จจริงยังที่ทำการพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาหรือศาลได้รับค่าตอบแทนครั้งละ 1,000”

3. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการพิเศษในคุ้มครองความปลอดภัยเมื่อถูกคุกคามในฐานะพยานในคดีอาญา ตามมาตรา 9

เห็นควรแก้ไขมาตรา 9 เป็น

“เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าพยานจะไม่ได้ได้รับความปลอดภัย พยานหรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้อง พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา หรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา อาจยื่นคำร้องต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย เพื่อขอใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน โดยต้องถึงระดับที่เป็นอาชญากรรมรุนแรง (Serious Crime) ได้แก่ อาชญากรรมองค์กร (Organized Crime) เท่านั้น ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย

วรรคสอง เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายพิจารณาสั่งการโดยด่วน ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพยานจะไม่ได้ได้รับความปลอดภัย ก็ให้สั่งให้ใช้มาตรการพิเศษ ในการคุ้มครองพยาน

วรรคสาม การขึ้นคำร้องตามวรรคหนึ่ง และการดำเนินการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

4. ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดความผิดที่อาจคุ้มครองพยานตามมาตราพิเศษในคดีอาญา ตามมาตรา 8 (5)

เห็นควรแก้ไขมาตรา 8 เป็น

“มาตรา 8 พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตราพิเศษได้

(5) คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น”

เอกสารอ้างอิง

เข้มชัย ชุตินวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563.

ชาติ ชัยเดชสุริยะ. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2549.

ญานิสสา สุขภาณี. “การให้ความคุ้มครองพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546: ศึกษากรณีการคำนุญย.” สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, 2555.

ธานินทร์ กรีชัยเชียร. “อิทธิพลของกฎหมายอังกฤษในระบบกฎหมายไทย.” วารสารนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 11, 2 (2517).

ธัญธิดา รัตนวิเชียร และวราภรณ์ วนาพิทักษ์. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการสืบพยานบุคคลคดีอาญา ในลักษณะการประชุมทางจอภาพ Legal Problems regarding examining witnesses in criminal cases by video conference.” วารสารวิชาการ. (คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2561): 23.

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2558.

ภัทรสุดา วรสาร. “สิทธิในเสรีภาพทางวิชาการ: ศึกษารัฐธรรมนูญไทยเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญต่างประเทศ.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.

มนิมนา สุทธิพงศ์เกียรติ. “การคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา : ศึกษากรณีบทบาทศาลยุติธรรม.” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

รัตนกรณ จิระวัฒนชัย. การคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา : ศึกษากรณีการนำระบบการประชุมทาง
จอภาพมาใช้ในการสืบพยาน.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชานิติศาสตร์. คณะ
นิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550

โสภณ รัตนกร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2564.